

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Hoe zorginkoop kan helpen in de beweging naar zorgzame gemeenschappen

Geplaatst op 1 november 2024

Foto: Esther Tiggelman (Zilveren Kruis) aan het hoofd van de tafel

Wat kunnen zorgorganisaties en zorgkantoren doen om zorgzame gemeenschappen te faciliteren? Wat doen ze al, wat gaat daarbij goed, wat willen ze verbeteren? Een terugblik op de laatste bijeenkomst van het actieteam Zorgzame gemeenschappen binnen de beweging Radicale vernieuwing. Met een focus op de rol van het zorgkantoor.

Dit keer zoomen we met deelnemers aan het actieteam in op een vraag die de vorige keren opkwam: Hoe kan de rol van toezicht en zorginkoop helpen in de beweging naar zorgzame gemeenschappen? We gebruiken de wijsheid van onze groep om dilemma's en leervragen samen te doordenken. Zo nemen mensen deel uit zorgorganisaties, lokale initiatieven, cliëntenraden, zorgkantoren, toezichthouders, overheidsinstanties en vele anderen.

“Zorg dat initiatieven die burgerkracht en waardevolle zorg ondersteunen, geld, ruimte en middelen krijgen.”

Esther Tiggelman, strategisch adviseur zorginkoop bij Zilveren Kruis: “In de afgelopen periode hebben wij veel geïnvesteerd in de beweging van zorg naar gewoon leven. Wij investeren op drie niveaus. Ten eerste op landelijk niveau: deze beweging is van ons allemaal, we hebben daar allemaal een opdracht in. Dit uit zich bijvoorbeeld in campagnes, en onze directeuren ademen dat ook uit in gesprek met VWS en andere partijen.”

“Tweede niveau is dat we vanuit de transitie-instrumenten investeren in zorgorganisaties, om hen te versterken

de beweging van zorg naar gewoon leven te maken. Dat gaat over 'community care', 'reablement', 'technologie thuis', de woonzorgopgave – dus een stukje vastgoed – het gaat over een vernieuwde visie op intramurale zorg en behandeling, en we investeren in leiderschap van professionals. Dat doen we met allerlei partners, onder wie Nederland Zorgt voor Elkaar en Reable Nederland. Inmiddels hebben al onze inkopers zorgorganisaties gevraagd deel te nemen in dit programma, en bijvoorbeeld gezegd: jij zou heel goed zijn in reablement, wil je daarin investeren – en ook je kennis uitdragen naar andere partijen in de regio? Inmiddels delen 170 organisaties die kennis ook landelijk, we hebben die kennis geborgd op de website www.vanzorgnaargewoonleven.nl."

Lees verder onder de video

Video van het recente symposium 'Van Zorg naar Gewoon Leven: van plan naar praktijk'. Het verslag van dit symposium [lees je hier](#).

“Wij als zorgkantoor moeten ook veranderen”

Tiggelman vertelt verder: “En het derde niveau waarop wij hebben geïnvesteerd is onze inkoop zelf, in ons team. Je kunt wel zeggen: de buitenwereld moet veranderen, maar wij als zorgkantoor moeten dat ook. Wij moeten ook op een andere manier gaan inkopen, ons op een andere manier gaan verhouden tot zorgorganisaties. En dat betekent dat je ook een ander gesprek hebt aan tafel. Niet altijd even makkelijk, we hebben bijvoorbeeld drie jaar gedaan over een omslag maken van kwaliteitsadviseurs naar ‘transitieadviseurs’ – en zo inkopers op een andere manier te laten inkopen.”

“Wij zijn er echt van overtuigd dat de beweging van zorg naar gewoon leven ondersteunend is voor de continuïteit en toegankelijkheid van de ouderenzorg.” Weet de strategisch adviseur zorginkoop. “En dat bijvoorbeeld een zorgzame gemeenschap daar een rol in kan vervullen – ook om de ouderenzorg toekomstbestendig te houden. Waar we eigenlijk de komende periode naartoe willen, is hoe kunnen we deze beweging verstevigen zodat alle organisaties in de ouderenzorg hierop sturen? Nu kunnen organisaties ook zeggen: ik doe nog even niet mee, ik ben daar nog niet aan toe. Terwijl wij denken, als je nu niet instapt op deze trein, ben je eigenlijk al te laat. Welke manieren van contracteren en samenwerkingsafspraken kunnen we maken met zorgorganisaties om deze beweging te verstevigen? Want in principe zijn dat onze samenwerkingspartners, waar wij overeenkomsten mee kunnen sluiten. Hoe kunnen wij dit op een goede manier doen?”

‘Waarom gaat het geld (alleen) naar de zorg, niet naar gewoon leven?’

Enkele reacties van deelnemers:

- “Hebben jullie een idee wat maakt dat het sommige organisaties wel lukt, en anderen niet? Dat is denk ik een beginpunt van hoe voer je vervolgens het gesprek?”
- “Het vergt veel energie om deze beweging te maken, dus het is belangrijk dat daar geld voor beschikbaar komt.”
- “Waarom gaat het geld (alleen) naar de zorg, niet naar gewoon leven? Je zou willen dat het niet

(alleen) van de zorg wordt en meer van mensen zelf cq. de maatschappij, dus hoe zouden we dit anders kunnen doen?

Niet alleen door geld door te sluizen van de zorgorganisatie naar burgerinitiatieven, maar zodat het geld direct naar de partijen kan met goede initiatieven. En zij ook echt trekker/aanjager kunnen zijn. Risico als de zorg de ontvanger van het geld blijft, is dat oude perspectieven op zorg leidend blijven in plaats van dat voorop staat dat mensen vooral een waardevol leven willen leiden – ook als ze zorg nodig hebben. En dat dat ondersteund moet worden.”

- “Deze beweging moet niet een verkapte bezuiniging zijn, maar juist ruimte maken voor een vicieuze cirkel van overvloed in plaats van schaarste. Als je het echt anders durft te gaan doen en het eigenaarschap en zeggenschap durft te gaan verleggen – en ook de financiën – kunnen mensen gelukkiger worden. Van daaruit kunnen ze van betekenis blijven voor zichzelf en mensen om hen heen. Dat is heel kostbaar, zo krijg je uiteindelijk meer mensen waar het goed mee gaat, die ook zorg kunnen krijgen als ze die nodig hebben.”
- “Moet het gaan over minder vrijblijvendheid of over intrinsieke motivatie? Als je er een belonings- of strafsysteem aan gaat hangen, om ‘beleidsproblemen’ te kenteren, kan dat averechts werken.” Zeker ook als we te maken hebben met bezuinigingen in de zorg en samenleving, die positief verkocht moeten worden. Keer het om. “Zorg dat initiatieven die burgerkracht en waardevolle zorg ondersteunen, geld, ruimte en middelen krijgen.” “Investeer in wat voor individuen belangrijk is, dan investeer je ook in wat voor organisaties belangrijk is – als mensen gelukkiger kunnen zijn, kunnen ze ook gezonder leven.”
- “Eigenlijk moet je er al veel eerder bij zijn met investeren in hoe mensen een waardevol leven kunnen leven. En niet pas als mensen door hoe de samenleving nu is ingericht, door sociale omstandigheden, geen zeggenschap meer kunnen uitoefenen op hoe zij hun leven vorm en inhoud geven. Waardoor mensen óók ziek worden en geen ruimte hebben om elkaar te ondersteunen. Denk aan achterstandswijken, maar dit speelt breed.”

‘Is het contract wel hét middel?’

“Leuk en boeiend,” vertelt Esther Tiggelman als ze gevraagd wordt hoe ze de middag vindt. “Want je kijkt vanuit heel verschillende perspectieven naar hetzelfde vraagstuk, en dat levert veel inzichten op. En ook echt goede gesprekken en discussies aan tafel die mij weer helpen in wat een volgende stap kan zijn. De oproep om de zorgzame gemeenschap steviger te positioneren – en wat we daar vanuit het zorgkantoor voor kunnen doen – vind ik een hele mooie, ik ga kijken hoe we dat de komende tijd verder vorm kunnen geven. De vraag waarom het contract nu het belangrijkste middel zou zijn om de beweging verder te brengen, vond ik ook een goede. Is dat wel hét middel?”

Fundamentele vernieuwing toezicht

Rechts: Martijn Groenewold, NVTZ

Martijn Groenewold, beleidsmedewerker bij de Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorg en welzijn (NVTZ), was ook aanwezig en ook hij stelde de deelnemers een vraag. Dit leidde tot wezenlijke gesprekken over fundamentele vernieuwing van het toezicht. Veel van de besproken onderwerpen zijn terug te vinden in de nieuwe NVTZ-whitepaper '[Innovatie van governance vraagt om governance van innovatie](#)'. De publicatie sluit aan bij de beweging richting een samenleving die investeert 'voorzorg' – en niet alleen in 'nazorg', zoals nu nog het geval.

Meer weten

Alle artikelen en video's vanuit ons actieteam Zorgzame gemeenschappen [vind je hier](#).

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Betrekken directe omgeving](#), [Vernieuwend besturen en toezicht houden](#)

Trefwoorden: [Bestuurders](#), [burgerinitiatieven](#), [clientsraad](#), [Financiers](#), [Interne toezichthouders](#), [kwaliteit](#), [waardevol samen leven](#), [zorginstituut nederland](#), [Zorgkantoren](#)